

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 503. ISTUNGJÄRK 10.–11. DETSEMBRIL 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Teadusuuringud ja innovatsioon kui tulevase majanduskasvu allikad””

(COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final)

(2015/C 230/09)

Raportöör: Gerd WOLF

Euroopa Komisjon otsustas 10. juunil 2014 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Teadusuuringud ja innovatsioon kui tulevase majanduskasvu allikad”

COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final.

Arvamuse ettevalmistamise eest vastutav septsioon võttis arvamuse vastu 19. novembril 2014.

Komitee võttis täiskogu 503. istungjärgul 10.–11. detsembril 2014. aastal (11. detsembri 2014. aasta istungil) ühehäälselt vastu järgmise arvamuse.

1. Kokkuvõte ja soovitused

1.1. Komitee toetab kindlalt komisjoni seatud eesmärki ja selle saavutamiseks kavandatud meetmeid. Nende rakendamine on aga esmajoones liikmesriikide pädevuses ja nende kohustus.

1.2. Pidades silmas, et komisjonil ei ole võimalik liikmesriikide asjaomast poliitikat piisavalt võimendada, apelleerib komitee kõigi osalejate heale tahtele, konstruktiivsele hoiakule ja otsustusvõimele, et seada see kiireloomuline, kuid raske ülesanne prioriteediks ning täita seda järjekindlalt ja edukalt ilma täiendavate bürokraatlike mehhanismideta.

1.3. Komitee arvates on sealjuures esmatähtsad järgmised ülesanded:

— luua ja tugevdada tiptasemel teadusuuringute ja arendusvõimsusi ning luua innovatsioonikeskusi ja neid tugevdada; võttes seejuures eeskujuks kõige edukamad näited. Viia selle eesmärgiga kooskõlla ülikooliharidus, ülikoolide varustatus ja nende kaasatus;

- toetada piisavalt ja jätkusuutlikult alusuuringuid kui uuendustegevuse vundamenti;
- suunata ühiskonna hoiakuid innovatsiooni edendamise, aktsepteerimise ja tunnustamise poole. Esinevad haldusalsed, majanduslikud ja ühiskondlikud takistused tuleb tuvastada ja neid hinnata ning vajadusel tuleb neid leevendada või nad kõrvaldada;
- edendada ja kaitsta piisaval määral VKEsid, uusi ettevõtteid ja sotsiaalmajanduse ettevõtteid kui igasuguse tõhusa innovatsioonipoliitika alustalasid;
- arendada välja Euroopa teadus- ja innovatsiooniruum;
- luua teadlastele stabiilne ja atraktiivne Euroopa tööturg ning kõrvaldada lõplikult ja tõhusalt spetsiifilised sotsiaalsed vajakajäämised;

1.4. Täpsemad selgitused on komitee esitanud järgmistes peatükkides.

2. Komisjoni teatise kokkuvõte (olulisel määral lühendatud)

2.1. Teatise eesmärk on selgelt hoogustada jõupingutusi teadusuuringute ja innovatsiooni kui majanduskasvu mootori potentsiaali suurendamiseks. Seda tuleb saavutada liikmesriikides majanduskasvu edendamise strateegiate raames läbiviidavate ja eelarve konsolideerimiseks vajalike investeeringute kvaliteedi kaudu.

2.2. Selleks paneb komisjon ette:

- i) kooskõlas majanduskasvu soodustava eelarve konsolideerimise põhimõttega peavad liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu majanduskasvu soodustavatele kulutustele, eelkõige teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud kulutustele;
- ii) kõnealuste investeeringutega peavad kaasnema reformid, et parandada teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud avaliku sektori kulutuste kvaliteeti ja tõhusust ja mõju suurendada ettevõtete investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni;

iii) seega peaksid liikmesriigid keskenduma reformimisel kolmele peamisele tegevussuunale:

- strateegia väljatöötamise ja poliitika kujundamise protsessi kvaliteedi parandamine;
- programmide ja rahastamismehhanismide kvaliteet;
- innovatsiooniga seotud asutuste kvaliteet.

2.3. Sealjuures kavatseb komisjon toetada liikmesriike ning toetuda ka juhtalgatuse „Innovaatiline liit” ⁽¹⁾ ja Euroopa teadusruumi raames omandatud kogemustele.

2.4. Lisaks on hädavajalik avardada innovatsiooni ökosüsteemi kõige laiemas mõistes ning luua Euroopa ettevõtetele vajalikud raamtingimused.

2.5. Olulisi edusamme on tehtud alates „Innovaatilise liidu” käivitamisest, kuid täiendavaid jõupingutusi tuleb teha

- ühtse turu süvendamisel,
- et hõlbustada ja mitmekesistada juurdepääsu rahastamisele,
- tugevdada avaliku sektori innovatsioonisuutlikkust,
- luua vastupidavaid töökohti teadmistel põhinevates valdkondades,
- tagada inimestele innovatsiooniks vajalikud teadmised,
- soodustada eesliiniuuringuid,

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final.

- tegeleda teadusuuringute ja innovatsioonipoliitika välismõõtmega
- ning integreerida teadusuuringuid ja innovatsiooni tugevamalt ühiskonda.

2.6. Komisjon palub nõukogul käsitleda seda teemat oma teatise ja ettepanekute valguses.

3. Komitee üldised märkused

3.1. Valgustusajastu ajalooliste protsesside raames⁽²⁾ andsid teadusuuringud ja innovatsioon lühikese aja jooksul inimkonnale seninägematuid saavutusi teadmiste, tervishoiu, tehniliste oskuste ja heaolu alal; teadusuuringud ja innovatsioon on edaspidise majanduskasvu ja sotsiaalse progressi liikumapanev jõud.

3.2. Seda on tunnistanud ka väljaspool Euroopat asuvad riigid. Seepärast muutub globaalne konkurents teadmiste ja innovatsiooni alal järjest tihedamaks. Praegu luuakse eelkõige Aasias olulisi teaduse- ja tehnoloogiakeskusi ning jätkuvalt suurendatakse dünaamiliselt kulutusi teadusele ning tõstetakse innovatsioonisuutlikkust.

3.3. Komitee toetab kindlalt komisjoni poolt teatistes väljendatud eesmärki ja selle saavutamiseks kavandatavaid meetmeid; need vastavad komitee korduvalt esitatud soovitudele⁽³⁾.

3.4. Seda pakilisem on seega pakutud meetmete rakendamise ja selleks vajalike vahendite küsimus. Nagu komisjon selgitas, on asjaomased probleemid ja lahendust vajavad ülesanded eelkõige liikmesriikide pädevuses.

3.5. Liikmesriikide teadusuuringute- ja innovatsioonipoliitika sihipäraseks finantsalaseks mõjutamiseks on kasutada esmajoones programmi „**Horisont 2020**” vahendid. Nagu komitee on korduvalt meelde tuletanud, saavad need vahendid avaldada vaid nõrka võimendavat mõju.

3.6. Komitee apelleerib seega kõigi osalejate heale tahtele, konstruktiivsele hoiakule ja otsustusvõimele, et seada see kiireloomuline, kuid raske ülesanne prioriteediks ning täita seda järjekindlalt ja edukalt ilma täiendavate bürokraatlike mehhanismideta.

3.7. Selleks on vaja kõiki ELi liikmesriike aidata edusammude tegemisel. Eelkõige on tähtis see, et kõigis liikmesriikides, eriti neis, kes selles valdkonnas on mahajäänud, loodaks ja tugevdataks tänapäevaseid tipptasemel teadusuuringute ja arendusvõimsusi ning innovatsioonikeskusi ning kohandataks ülikooliharidust ja ülikoolide vahendeid sellele eesmärgile. Euroopa vajab maailmatasemel ülikooli. Seega tuleb esmajoones toetada ülikooli ja teaduskeskusi kui innovatiivsete isiksuste taimelava.

3.8. Selleks on eelkõige vaja, et seal viidaks läbi asjaomased struktuurireformid (sealhulgas rahvusvaheline kvaliteedihindamine) ja et selleks otstarbeks eraldataks ja kasutataks **ELi struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide** vahendeid sihipäraselt. Seda peab komisjon nõudma ja jälgima. See avaks sünergiaid ja vähendaks Euroopa-sisest innovatsioonilõhet.

3.9. Riikides, kus ei ole veel edukat teadus- ja uurimissüsteemi, tuleb see luua kogemustevahetuse ja parimate tavade õppimise protsessi teel. Selleks tuleb kutsuda suurepäraseid ja kogenud tipptegijaid ning pakkuda neile omavastutust, ruumi ja piisavaid, usaldusväärseid vahendeid. Siin võib viljakat rolli etendada ka partnerluskontseptsioon „**Twinning for Excellence**” (mestimine tippteaduse huvides), mille puhul juba olemasolevatel tippkeskustel on partnerroll.

3.9.1. Komitee hoiatab siiski ülemäärase lihtsustamise ja sellega kaasneva süsteemse konkurentsi kui tulevase innovatsiooni jaoks vajaliku pinnase puudumise eest. Vastavalt sellele hoiatab ta ka liiga vormiliste hindamiskriteeriumide eest. Seevastu „International Peer Review” on parim saadaolev ja vältimatu meede teadus- ja arendustegevuse nõutava kvaliteedi hindamiseks ja tagamiseks kogu ELis, seda vaatamata meetme võimalikele nõrkadele külgedele revolutsiooniliste ideede hindamisel.

⁽²⁾ *Science as Public Culture* – Jan Golinski – Cambridge University Press.

⁽³⁾ Nt ELT C 132, 3.5.2011, lk 39, ELT C 181, 21.6.2012, lk 111, ELT C 44, 15.2.2013, lk 88, ELT C 76, 14.3.2013, lk 31, ELT C 76, 14.3.2013, lk 43, ELT C 341, 21.11.2013, lk 35, ELT C 67, 6.3.2014, lk 132.

3.10. Siiski on ajavahemik teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtud investeeringute ja innovatsiooni tulemusel saavutatud edusammude vahel erakordselt pikk ning nende vaheline põhjuslik seos on sealjuures eriti raskesti ennustatav ja hinnatav.

3.11. On aga juba ammu selgunud, et riigi majandusjõud ja heaolu, juhul kui see ei põhine esmaselt tooraineressursside olemasolul, on suures korrelatsioonis riigi investeeringutega teadus- ja arendustegevusse ja sellest tuleneva innovatsioonivõimega.

3.12. Selle taustal on Euroopal vaja võimekat, avatud ja kogu maailma talentide jaoks atraktiivset ühist teadusruumi ja sellele kohandatud sisserändepoliitikat. Selles peavad kandvad riiklikud teadussüsteemid ELi tasemel tegema tõhusamat koostööd ja looma tihedamaid suhteid edukate rahvusvaheliste institutsioonidega.

3.13. Samavõrra on Euroopal vaja poliitilisi jõupingutusi ja ühiskondlikku põhihoiakut, mis on suunatud innovatsiooni edendamisele, aktsepteerimisele ja tunnustamisele ja mis loob eeldused pühendunud ettevõtlikele. See nõuab muu hulgas haldusala, majanduslike ja ühiskondlike takistuste kindlaks tegemist, hindamist ja asjakohasel määral vähendamist või kõrvaldamist, et parandada ja tugevdada innovatsiooni ökosüsteemi.

3.14. See eeldab ELi liikmesriikide teadusuuringute- ja innovatsioonipoliitikat, milles riikide meetmed haakuksid ELi ja rahvusvaheliste algatustega ja tekitaksid poliitika, teaduse, majanduse ja ühiskonna koostoime Euroopa tasandil, kuid oleks samas seotud ka kohalike ja piirkondlike algatustega.

3.15. Lisaks avaliku sektori vahenditest rahastatud teadus- ja arendustegevusele on eelkõige omalt poolt suures osas teadus- ja arendustegevusse investeerivad ettevõtted need, kes uute toodete, teenuste ja menetlustega turul edu saavutavad. Need ettevõtted, sealhulgas sotsiaalmajanduse ettevõtted, aitavad otsustaval määral kaasa sellele, et kindlustada tänu innovatsioonile Euroopa positsioon maailmaturul ning luua ja säilitada Euroopas töökohti.

3.16. Seda kahjuks ei saa öelda kõigi suurte firmade kohta. Põhjus võib olla juhtkondade süsteemist tulenev pelgus nn murranguliste tehnoloogiatega (*disruptive technologies*) seotud tururiskide⁽⁴⁾ ees. Lennukit ei leiutanud ega arendanud edasi laeva- ega raudteetööstus ning Microsofti ja Apple'i poolt arendatud innovatsiooni ei käivitanud varem turgu valitsenud elektri- ja elektroonikakontsernid.

3.17. Seega saavad uued ideed sageli alguse ettevõtlikest isiksustest ja valdkonnaülestest meeskondadest või koguni kõrvalseisjatest, või siis toovad viimased need ideed turule. Järelkult etendavad VKEd, uued ettevõtted ja sotsiaalmajanduse ettevõtted eriti olulist rolli. Nende piisav toetamine ja kaitsmine peaks seega olema igasuguse tõhusa innovatsioonipoliitika alustala.

3.18. Nagu innovaatilist liitu käsitlevas arvamuses⁽⁵⁾ juba põhjalikult selgitatud, peitub lisaks suur innovatsioonipotentsiaal inimestevaheliste suhete ja organisatsioonivormide (k.a sotsiaalmajanduse ettevõtted) laias spektris. Inimestevahelised suhted ja organisatsioonivormid hõlmavad kogu teadusala, majandusliku ja sotsiaalse tegevuse valdkonda, nagu sedastatakse arvamuse ülejäänud peatükkides. Sealjuures ei pea innovatsioon tingimata olema süstemaatilise teadus- ja arendustegevuse produkt, vaid võib tuleneda ka praktilisest tööst ja sellega omandatud kogemustest. See puudutab eelkõige järgmist:

— innovaatilised töökohad;

— koostöö sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna esindajate vahel;

— sotsiaalne innovatsioon peaks arvestama neid vajadusi, mida turg või avalik sektor piisavalt arvesse ei võta;

⁽⁴⁾ Vt nt Clayton M. Christensen „The Innovator's Dilemma” Harper Business.

⁽⁵⁾ ELT C 132, 3.5.2011, lk 39.

— töötajate kui teadmiste ja ideede allikate roll.

Komitee kiitis taas heaks ⁽⁶⁾ Euroopa Komisjoni eesmärgi edendada laialdaselt sellist innovatsiooni.

4. Komitee konkreetsed märkused

4.1. Komitee kordab, et teadusuuringute ja innovatsiooni vahel on küll tugevad vastastikused seosed, kuid siiski on teadusuuringutel ja innovatsioonil erinevad tunnusjooned ja seega arenevad nad erinevates töötingimustes ⁽⁷⁾. Oluline on neid erinevaid töötingimusi kui selliseid tunnustada, kuid samal ajal on vaja neid ka võimalikult hästi teineteisega siduda.

4.2. Mis puutub avaliku sektori vahendite – st füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt pärinevate maksutulude ning demokraatlike protsesside kaudu suunatud vahendite – kasutamisse, siis selgitas komitee hiljuti ⁽⁸⁾, et igasugune toetus komisjonilt (mis pärineb ju avalikest vahenditest) peaks olema suunatud neile ülesannetele, mida erasektori vahenditest tõenäoliselt ei toetata. Tüüpilised põhjused selleks võivad olla:

- suur arendusrisk, mille vastukaaluks on aga edu korral oodata suurt kasu;
- kulud on väga suured ja neid on võimalik kanda vaid paljude avalike rahastute vahendeid kombineerides;
- ajavahemik kuni reaalse kasu saamiseni on liiga pikk;
- tegemist on valdkonnaülese või võtmetehnoloogiaga (nt uut liiki materjalid);
- tulemus ei ole otseselt turustatav, kuid tegemist on üldise sotsiaalse või keskkonnavalase vajadusega.

4.3. Teadus- ja uurimistegevuse edendamise osas võtab komitee oma seisukoha kokku järgmiselt: Edendamisega tuleks:

- toetada piisavalt alusuuringuid ja nimelt nii täiendavate ja süvendatud loodusteadmiste jaoks kui ka pinnaseks uutele ideedele ja põhimõttelisele innovatsioonile. See ei tohiks mingil juhul piirduda programmis „Horisont 2020” Euroopa Teadusnõukogu poolt hallatud osaga, vaid seda tuleks laiendada ka programmi kõigile ülejäänud osadele;
- austada ja kaitsta teadus-ja uurimistegevuse vabadust;
- rakendada jätkuvalt teadusprojektide taotluste hindamisel ülima kriteeriumina tipptaset;
- teha piiriülest koostööd ja ühendada jõude;
- luua teadlastele atraktiivne Euroopa tööturg ning kõrvaldada või kompenseerida lõpuks tõhusalt spetsiifilised sotsiaalsed puudused, mis tulenevad liiga paljudest ajutistest töölepingutest ja riigiülesest liikuvusest;
- kujundada raamtingimused ja halduseeskirjad vastavalt võimeka teadussektori vajadustele;
- tagada teaduslike teadmiste optimaalne levitamine, neile juurdepääs ja nende siire ⁽⁹⁾;
- tugevdada Euroopa teadusruumi rahvusvahelist mõõdet.

4.3.1. Komitee kordab oma nõudmist ⁽¹⁰⁾ kõrvaldada lõpuks tõhusalt spetsiifilised sotsiaalsed riskid ja puudused, mis tulenevad vajalikest ja soovitud riigiülesest liikuvusest ja stabiilsete töökohtade puudusest. Seetõttu tervitab komitee komisjoni uusimat algatust RESAVER ⁽¹¹⁾, mille eesmärgiks on kergendada teadlaste liikuvust Euroopas uue üleeuroopalise pensionisüsteemiga. See peaks pakkuma teadlastele võimaluse liikuda ühest liikmesriigist teise ilma, et peaks muretsema pensioniõiguste säilimise pärast. Komitee näeb seda sammuna õiges suunas, kuid ei anna siinkohal hinnangut valitud lähenemisviisi kohta.

⁽⁶⁾ Vt allmärkus 3.

⁽⁷⁾ ELT C 218, 11.9.2009, lk 8.

⁽⁸⁾ ELT C 67, 6.3.2014, lk 132.

⁽⁹⁾ ELT C 218, 11.9.2009, lk 8.

⁽¹⁰⁾ ELT C 110, 30.4.2004, lk 3 ja samuti ELT C 76, 14.3.2013, lk 31.

⁽¹¹⁾ Komisjoni pressiteade, 1. oktoober 2014.

4.3.2. Komitee ei süvene käesolevas arvamuses konkreetsetesse uurimisteedadesse, kuna neid käsitleti põhjalikult programmi „Horisont 2020” käsitlevas arvamuses. Ta kordab, et ka siin on vaja piisavat võimendavat mõju liikmesriikide programmiliste eesmärkide saavutamiseks.

4.4. Innovatsiooni edendamise osas võtab komitee oma seisukoha kokku järgmiselt: Innovatsioon tekib tavaliselt:

- ühiskondlike vajaduste rahuldamiseks ja väljakutsetele vastamiseks või – kas tehnilist või sotsiaalset laadi – puuduste kõrvaldamiseks;
- tootearenduse või toodete parandamise käigus eesmärgiga parandada kvaliteeti ja suurendada läbimüüki;
- alusuuringutest saadud uutest teadmistest; et juba tuttavaid probleeme paremini lahendada;
- uute ideede tulemusena, et luua täiesti uusi võimalusi nt transpordi alal (lennuk), navigeerimise alal (GPS) või teabevahetuse ja töö hõlbustamise alal (internet);
- vajaduste rahuldamiseks, millest varem ei olnud teadlikud;
- teadusuuringute vahendi või nende kõrvaltootena. Sealjuures võib olla tegemist nt uute võtmetehnoloogiatega. Markantne näide on *world-wide-web*, mille arendas välja Euroopa teadus- ja uurimisalgatuste üks lipulaevu CERN⁽¹²⁾, et muuta andmed kättesaadavaks Genfi keskusega koostööd tegevatele ülikoolidele ja teadusasutustele ning siduda need teadusprogrammiga. Selle tohutut majanduslikku ja ühiskondlikku potentsiaali ei märganud ega hakatud Euroopas kahjuks piisavalt kiiresti kasutama. Seda potentsiaali ei ole ka tänapäeval võimalik täies ulatuses hinnata.

4.5. Sealjuures on selliseid ideid sageli võimalik ellu rakendada alles uute firmade loomise järel innovatsioonide ja innovatiivsete toodete kaudu. Seepärast on innovatsiooni edendamise üks tähtsamaid poliitilisi meetmeid selliste uute firmade loomine ning nende tegevuse toetamine ja hõlbustamine kriitilise esimese 5 kuni 10 aasta jooksul.

4.6. Kuigi innovatsioon on inimühiskonnale üldiselt siiani alati kasulik olnud ja ta on nii healole ja konkurentsivõimele otsustavalt kaasa aidanud, takerdub ta sageli suurte ühiskondlike ja majanduslike takistuste taha. Nimelt käsitletakse majanduses, kaubanduses, ühiskonnas ja poliitikas uuendusi tihti ohuna.

4.7. Tõepoolest võib innovatsioon viia majanduslike või ühiskondlike ümberkorraldusteni, terveid tööstusharusid või ettevõtteid kõrvale tõrjuda, esialgu töökohti kaotada või valitsevaid ühiskonnaklasse nõrgestada ning alles pikemas perspektiivis näidata täiel määral oma kõigile kasulikkust ja viljakat potentsiaali. Selle näited on mehhaanilised kangasteljed, sotsiaalpartnerluse loomine, geenitehnoloogia, Google, Amazon ja taastuvenergia kasutamise tehnoloogia juurutamine. Sealjuures võidakse panna ühiskonna ja majanduse vastupanuvõime (amortisatsiooniperiood) kiirete, innovatsioonist tingitud ümberkorraldustega liialt proovile.

4.8. Mõningate ühiskonnarühmade sellest tulenev mure ajendas komisjoni kasutusele võtma mõistet⁽¹³⁾ „vastutustundlikud teadusuuringud ja innovatsioon”⁽¹⁴⁾. Pidades silmas teadusuuringute ja innovatsiooni otsustavaid saavutusi tänapäevase elatustaseme ja teadmiste taseme mootori ja alusena, samuti valgustuse kui ajaloolise protsessi, millest lähtusid olulised mõtted ja ideed inimõiguste ja võimude lahususe kohta riigis, olulise pinnasena, peab komitee seda mõistet siiski eksitavaks ja ühekülseks. Ta soovib pigem mõelda veelgi selle mõjule ühiskonna poolt teadusuuringutele ja innovatsioonile omistatavale väärtusele.

⁽¹²⁾ <http://home.web.cern.ch/topics/birth-web>

⁽¹³⁾ COM: Towards Responsible Research and Innovation in the Information and Communication Technologies and Security Technologies Fields-ISBN 978-92-79-20404-3.

⁽¹⁴⁾ Nt www.consider-project.eu

4.8.1. Iseenesestmõistetavalt peavad teadusuuringud ja innovatsioon vastama kehtivatele seadustele ning eetilistele põhimõtetele.

4.8.2. Eelnimetatud nõue kehtib ka teiste ühiskonnas aset leidvate tegevuste kohta näiteks meditsiini, majanduse, ajakirjanduse, õigusloome, poliitika ja õigusmõistmise valdkonnas. Seetõttu ei pea komitee sobivaks, kui vastutustundliku tegevuse kriteerium seotakse ainult ja selgesõnaliselt teadusuuringute ja innovatsiooniga.

4.9. Nende põhimõttelisemate takistuste kõrval valmistab innovatiivsete ettevõtete loojatele lisaks rahastamisküsimusele suuri raskusi ka tänapäeval kehtiv nõue, et ettevõtted peaksid kinni täielikust ja Euroopa-siseselt peale selle ka killustunud eeskirjade rägastikust.

4.9.1. Seetõttu kordab komitee oma soovitus⁽¹⁵⁾ teha uutele ettevõtetele, juhul kui nende suurus jääb alla kriitilise piiri, mõistliku aja jooksul soodustusi ja anda neile tegutsemisvabadust. See võiks toimuda erandklausli teel, millega need ettevõtted vabastataks selle ajavahemiku jooksul suurest osast tavapärasest halduskoormusest ja igat liiki eeskirjade täitmisest, et nad saaksid esmalt näidata oma majanduslikke ja tehnilisi võimalusi edu saavutamiseks.

4.10. Nagu rõhutatud juba eelnevates arvamustes, millele komitee selgesõnaliselt viitab põhjalikumate soovitude saamiseks – näiteks sotsiaalse innovatsiooni osas – toetab komitee seega kindlalt komisjoni eesmärki „avardada innovatsiooni ökosüsteemi ning luua vajalikud raamtingimused”. See tähendab eelkõige, et tuleb tuvastada ja kõrvaldada innovatsiooni teel olevad takistused.

4.10.1. Nii võivad üksikasjalikud tehnilised eeskirjad ja piirangud osutada innovatsiooni takistusteks ja seda lämmatavaks korsetiks. Seda tuleks silmas pidada näiteks komisjoni energiatõhususe algatuse üksikasjalike eeskirjade puhul.

4.10.2. Asjaomaste jõupingutuste eesmärk peab olema tagada ka tulevikus parimal võimalikul viisil ja püsivalt tarbijate ja kodanike heaolu, tervis ja julgeolek.

4.10.3. Samuti tuleks ajalooliste näidete varal uurida, kas ettevaatuspõhimõtte liiga range tõlgendamine näiteks tarbijakaitse alal või uute raviprotseduuride väljaarendamisel ei pärsi julgust leida uusi, tõhusaid lahendusi.

4.11. Komitee arvates nõuab see – vaatamata Euroopa vaieldamatutele edusammudele teadus- ja arendustegevuses ja paljudes majandusharudes – siiski mitte ainult siseturu ja Euroopa teadusruumi lõpuleviimist, vaid ka sügavamate põhjuste analüüsimist, miks Euroopas võrreldes Ameerika Ühendriikide ja mõningate Aasia riikidega valitseb mitte nii innovatsioonisõbralik kliima. Miks ei ole Google, Microsoft, Facebook või Monsanto Euroopa ettevõtted? Või miks ei ole Euroopas hoopis tekkinud „paremat” Monsanto, sellist, mis vastaks paremini kodanike vajadustele ja oleks kohandunud Euroopa poliitika mõjuväljaga?

4.12. Seega on küsimus ühiskonna põhihoiakutes – et innovatsioonis ei nähtaks esmajoones riski ega ohtu, vaid võimalust edasiminekuks, töökohtade loomiseks, Euroopa majandusliku suutlikkuse ja konkurentsivõime suurendamiseks, Euroopa ühiskondliku mudeli kujundamiseks. Meil on vaja uut, paremat tasakaalu ettevaatuse ja söakuse vahel, väikeste riskide ja suurte ohtude vahel, reguleerimise ja otsustamisvabaduse vahel.

Brüssel, 11. detsember 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽¹⁵⁾ ELT C 132, 3.5.2011, lk 39.